

Referat fra det konstituerende møde i Lokal Trepert Randers Fjord den 20. februar 2025

Praktisk information om mødet

Mødested: Golf Hotel Viborg, Hans Tausens Allé 2, 8800 Viborg

Varighed: Kl. 15:00 – 17:30

Forplejning: Der er fuld forplejning.

Parkering:

Der er gratis parkeringspladser ved Golf Hotellet.

Der er 4 el-ladestandere ved hovedindgangen (Easee/Ampera).

Kontaktinformationer til Sekretariatet:

Daniel Lindvig: Afdelingsleder Natur og Vand, Viborg Kommune. Direkte telefon: 87875520. E-mail: dlin@viborg.dk

Hanne Stadsgaard Jensen: Biolog i Natur og Vand, Viborg Kommune. Direkte telefon: 87875573. E-mail: hsjen@viborg.dk.

Peter Sig Kristensen: Projektleder i Natur og Vand, Viborg Kommune. Direkte telefon: 87878630. E-mail: pekr@viborg.dk.

Deltageroversigt

Udpegede medlemmer

Navn	Repræsentanter
Niels Christian Selchau-Mark	Favrskov Kommune
Søren Gade	Favrskov Kommune
Jeppe Mouritsen	Hedensted Kommune
Lisbeth Torfing	Horsens Kommune
Hanne Bang Pedersen	Ikast-Brande Kommune
Niels Erik Kjær Christensen	Randers Kommune
Karen Lagoni	Randers Kommune
Rune Kristensen	Silkeborg Kommune
Susanne Guldborg Jacobsen	Silkeborg Kommune
Jens Szabo	Skanderborg Kommune
Kim Lykke Jensen	Syddjurs Kommune
Steffen Drejer	Viborg Kommune
Lars Mogensen	Viborg Kommune
Thure Hastrup	Aarhus Kommune
Søren Hald	Naturstyrelsen
Anders Ahrenfeldt	Landboforeningen Midtjylland
Christian Jensen	Landboforeningen Kronjylland
Michael Dickenson	Danmarks Naturfredningsforening

Teknisk deltagelse

Navn	Repræsentanter
Birthe Jordt	Favrskov Kommune
Bent Hodde Mortensen	Skanderborg Kommune
Marc Reseke	Hedensted Kommune
Morten Horsfeldt Jespersen	Silkeborg Kommune
Nick Raaholdt Sørensen	Horsens Kommune
Søren Kepp Knudsen	Norddjurs Kommune
Lene Andersen	Odder Kommune
Michael Damm	Randers Kommune
Anne Jul Kristensen	Ikast-Brande Kommune
Lene Vinter Larsen	Aarhus Kommune
Martin Skøtt	Velas
Anne Gro Thomsen	Naturstyrelsen
Daniel Lindvig	Viborg Kommune/Sekretariat
Hanne Stadsgaard Jensen	Viborg Kommune/Sekretariat
Peter Sig Kristensen	Viborg Kommune/Sekretariat

Afbud

<u>Navn</u>	<u>Repræsentarer</u>
Aleksander Myrhøj	Norddjurs Kommune (udpeget)
Hanne Wind-Larsen	Danmarks Naturfredningsforening (udpeget)
Anna de Place	Syddjurs Kommune (teknisk)
Annette Holm Bonde	Vejle Kommune (teknisk)

Dagsorden

1. Præsentationsrunde og godkendelse af dagsorden

v. Rune Kristensen

2. Gennemgang af opgaven for Lokal Trepert Randers Fjord

v. Daniel Lindvig

3. Forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord

v. Rune Kristensen og Daniel Lindvig

4. Konstituering af Lokal Trepert Randers Fjord

v. Rune Kristensen

5. Vedtagelse af overordnede principper, arbejdsform og mødeplan

v. Rune Kristensen og Daniel Lindvig

6. Eventuelt

v. Rune Kristensen

Bilag:

Bilag A: Rammeaftale mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL om kommunernes opgaver i omlægningsindsatsen i medfør af *Aftale om et Grønt Danmark* og *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark* (13. december 2024)

Bilag B: Samlet fil med 6 fakta-ark fra Ministeriet for Grøn Trepert

Bilag C: Udkast til forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord

Bilag D: Udkast til overordnede principper for Lokal Trepert Randers Fjord

REFERAT

Ad 1: Præsentationsrunde og godkendelse af dagsorden

Rune Kristensen bød velkommen, som afgående formand for VandOplandsStyregruppen for Randers Fjord.

Medlemmerne af Lokal Trepert Randers Fjord præsenterede sig selv kort.

Dagsordenen blev godkendt.

Ad 2: Gennemgang af opgaven for Lokal Trepert Randers Fjord

Daniel Lindvig gav en overordnet gennemgang af opgaven som Lokal Trepert Randers Fjord skal løse.

Ad 3: Forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord

Medlemmerne kommenterede og drøftede udkastet til forretningsordenen.

Der var opbakning til valg af både en forperson og en næstforperson, og at formandskabet skal have en aktiv rolle.

En revideret udgave, hvor forslagene til justeringer var indarbejdet, blev præsenteret efter pausen og vedtaget. Forretningsordenen er vedlagt som bilag til referatet.

Ad 4: Konstituering af Lokal Trepert Randers Fjord

Der blev peget på Rune Kristensen (Silkeborg Kommune) som forperson og Niels Christian Selchau-Mark (Favrskov Kommune) som næstforperson. Begge blev valgt uden modkandidater.

Ad 5: Vedtagelse af overordnede principper, arbejdsform og mødeplan

De overordnede principper, arbejdsform og mødeplanen blev gennemgået og vedtaget. Der var opbakning til principperne på et overordnet niveau, og enighed om behovet for at gå mere i dybden med principperne på det kommende møde. Enkelte mindre præciseringer og justeringer indarbejdes af Sekretariatet inden det næste møde, herunder som konsekvens af vedtaget forretningsorden.

De næste møder i Lokal Trepert Randers Fjord afholdes følgende datoer:

Fredag den 9. maj 2025:	Status, vedtagelse af principper, indvielse af N-vådområde (ved Viborg)
Fredag den 13. juni 2025:	Vedtagelse af skitseprojekter, gennemgang af udkast til Omlægningsplan (i forlængelse af møde i Gudenåkomitéen)
Torsdag den 25. september 2025:	Vedtagelse af Omlægningsplan og indstilling til byrådene
Fredag den 24. oktober 2025:	Opfølgning og fastlæggelse af fokus for 2026 og fremad

Der indkaldes til møderne snarest muligt. Møderne placeres så vidt muligt om eftermiddagen. Mødet den 9. maj forventes dog at blive et længere møde.

Ad 6: Eventuelt

To specialestuderende fra Københavns Universitet (Statskundskab) ønsker at sende et spørgeskema til medlemmerne af den lokale trepart vedr. arbejdet med at udvælge og afgrænse de arealer der skal tages ud af drift, og hvilke muligheder og barrierer der opleves.

Det blev godkendt at Sekretariatet melder tilbage til de studerende at det er i orden med medlemmerne at de modtager spørgeskema (forventeligt i april/maj).

Kommunernes Landsforenings kursusafdeling Komponent har tilbudt at afholde en opstarts-workshop af 2-4 timers varighed for den lokale treparts medlemmer. Der er ikke umiddelbart interesse for dette.

Eventuelle ønsker til dagsordenen for det kommende møde skal meldes ind til Sekretariatet.

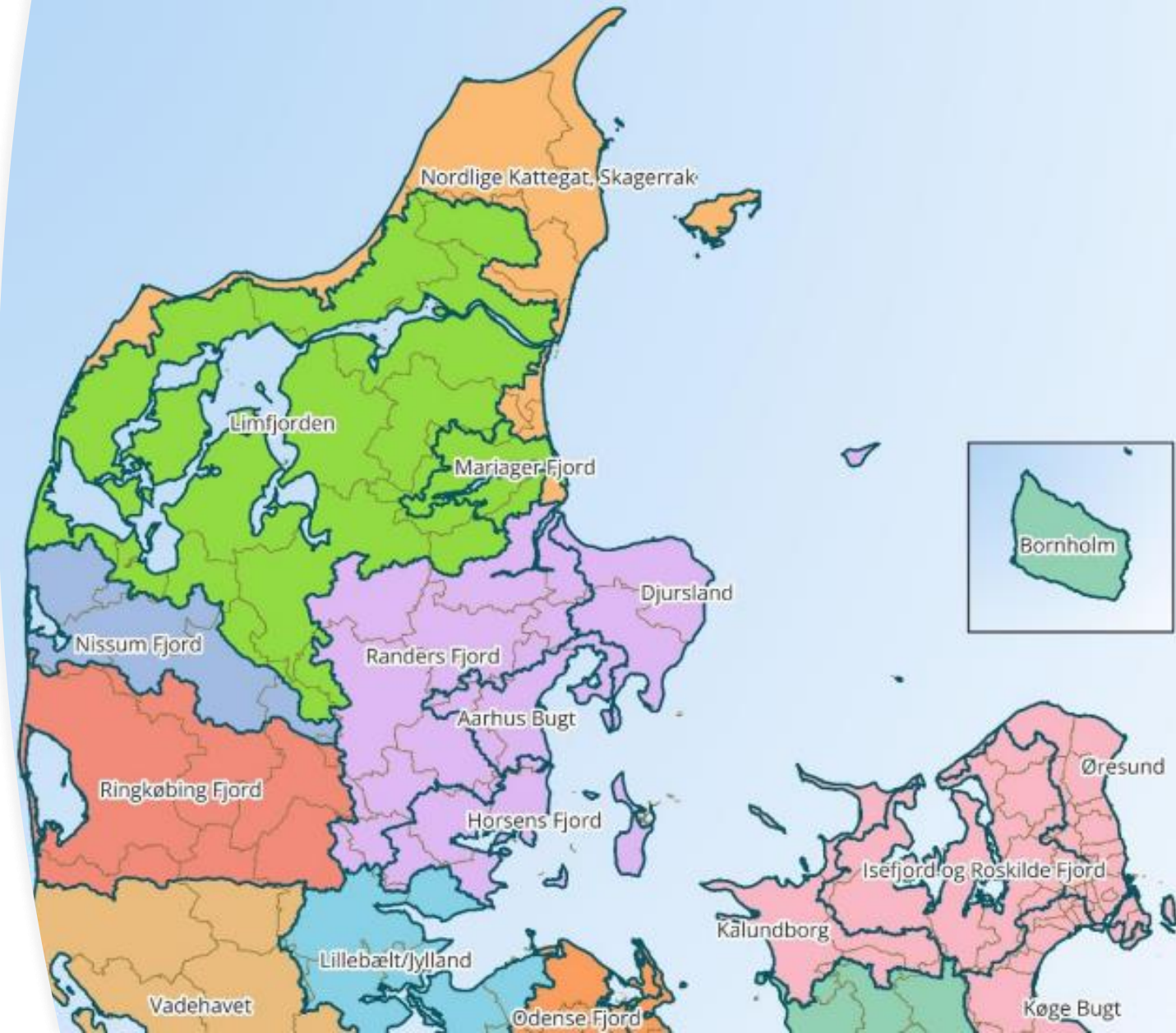
Lokal Trepert Randers Fjord

1. møde

20. februar 2025

LOKALE TREPARTER & GRUPPER

Punkt 1.
Præsentationsrunde og
godkendelse af dagsorden

Udpegede medlemmer

	NAVN	UDPEGENDE ORGANISATION
1	Michael Dickenson	Danmarks Naturfredningsforening
2	Hanne Wind-Larsen	Danmarks Naturfredningsforening
3	Christian Jensen	Landbrug og Fødevarer
4	Anders Ahrenfeldt	Landbrug og Fødevarer
5	Søren Hald	Naturstyrelsen
6	Søren Gade	Favrskov Kommune
7	Niels Christian Selchau-Mark	Favrskov Kommune
8	Jeppe Mouritsen	Hedensted Kommune
9	Lisbeth Torfig	Horsens Kommune
10	Hanne Bang Pedersen	Ikast-Brande Kommune
11	Alexander Myrhøj	Norrdjurs Kommune
12	Karen Lagoni	Randers Kommune
13	Niels Erik Christensen	Randers Kommune
14	Jens Szabo	Skanderborg Kommune
15	Rune Kristensen	Silkeborg Kommune
16	Susanne Jacobsen	Silkeborg Kommune
17	Kim Lykke Jensen	Syddjurs Kommune
18	Steffen Drejer	Viborg Kommune
19	Lars Mogensen	Viborg Kommune
20	Thure Hastrup	Århus Kommune
Odder Kommune og Vejle Kommune har besluttet ikke at udpege repræsentanter		

NYHED | 24.06.24

Regeringen og parterne
i Grøn trepart indgår
historisk Aftale om et
grønt Danmark

Økonomiministeriet

Kunming-Montreal

GLOBAL BIODIVERSITY FRAMEWORK

The EU Nature Restoration Law

Restoring ecosystems for people, nature and the climate

Luisa Samarelli
Deputy Head of Unit D.3 – Nature Conservation
DG Environment
European Commission

European Union

Biodiversity strategy for 2030

The EU's biodiversity strategy for 2030 is a comprehensive, ambitious and long-term plan to protect nature and reverse [the degradation of ecosystems](#). The strategy aims to put Europe's biodiversity on a path to recovery by 2030, and contains specific actions and commitments.

It is the proposal for the EU's contribution to the upcoming international negotiations on the global post-2020 biodiversity framework. A core part of the [European Green Deal](#), it will also support a green recovery following the Covid-19 pandemic.

Vision for Gudenåplanen

- En naturplan for Gudenåen og Randers Fjord

Gudenåen og Randers Fjord er en levende åre hvor vandhåndtering, naturbevaring, biodiversitet, rent vandmiljø og friluftsliv er kernefunktioner.

Gudenåplanen skal være eksemplet på fremtidens blå-grønne korridor set i et langsigtet og bæredygtigt perspektiv hvor vi arbejder med, og ikke mod vandet og hvor der skabes plads til natur og biodiversitet.

De fire strategiske indsatsområder

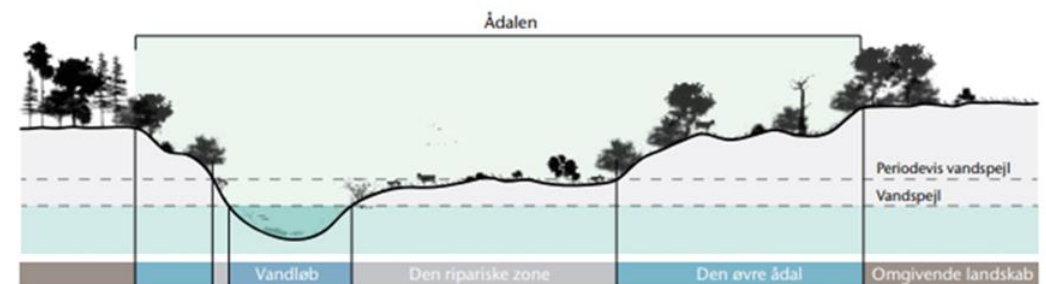

Projektområdet

- Fra kilde til Kattegat
- Ca. en km på hver side af vandet for at sikre sammenhæng mellem vand og land
- Kan blive Danmarks størst sammenhængende naturområde med omkring 27.500 ha indenfor projektets arbejdsområde

Godkendelse af dagsorden

- **1. Præsentationsrunde og godkendelse af dagsorden** v. Rune Kristensen (20 minutter)
- **2. Gennemgang af opgaven for Lokal Trepert Randers Fjord** v. Daniel Lindvig (30 minutter)
  - Bilag A: Rammeaftale mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL om kommunernes opgaver i omlægningsindsatsen i medfør af *Aftale om et Grønt Danmark* og *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark* (13. december 2024)
  - Bilag B: Samlet fil med 6 fakta-ark fra Ministeriet for Grøn Trepert
- **3. Stillingtagen til forslag til forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord** v. Rune Kristensen og Daniel Lindvig (10 minutter)
  - Bilag C: Forslag til forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord
- **4. Konstituering af Lokal Trepert Randers Fjord** v. Rune Kristensen (20 minutter)
- **Pause** (20 minutter)
- **5. Drøftelse af overordnede principper, arbejdsform og mødeplan** v. forperson for Lokal Trepert Randers Fjord og Daniel Lindvig (45 minutter)
  - Bilag D: Udkast til overordnede principper for Lokal Trepert Randers Fjord
- **6. Eventuelt** v. forperson for Lokal Trepert Randers Fjord (5 minutter) - **inkl. fællesfoto**

Punkt 2. Gennemgang af opgaven for Lokal Trepert Randers Fjord

Bilag A + Bilag B

LOKALE TREPARTER & GRUPPER

Hvorfor Grøn Trepert?

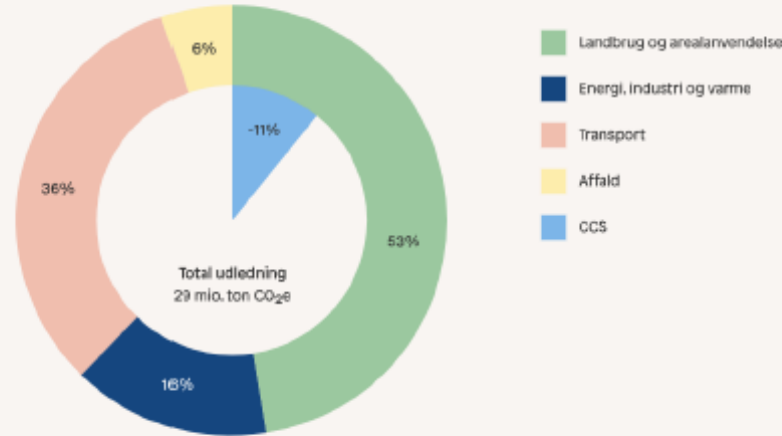
Nedbringe landbrugssektorens CO₂-udledninger
-og nå Danmarks klimamål

Opfylde vandrammedirektivet
- og slippe for iltsvind

Med omlægning af landbrugsjord
som hovedvirkemiddel !

- Arealomlægningerne må gerne
indtænke muligheder styrkelse af
biodiversiteten (store
sammenhængende naturarealer)

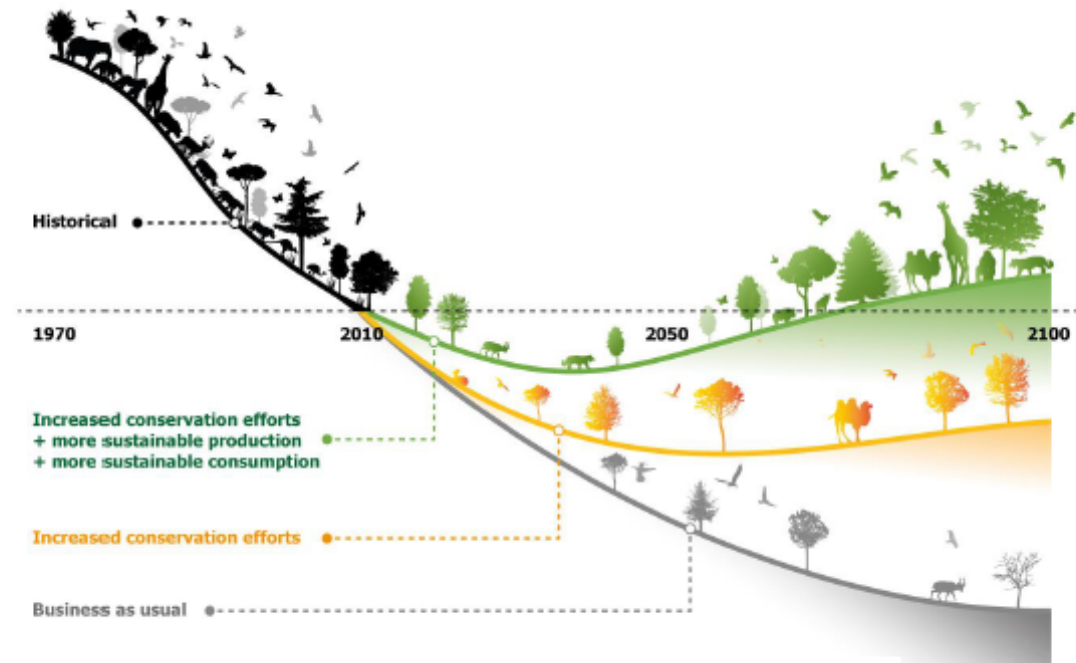
CO₂e udledninger i 2030

CO₂-udledninger BaU2030

Økologisk tilstand kystvande

Fremskrivning af biodiversitet - principskitse

Den politiske rammeaftale

Aftalen bygger ovenpå trepartsaftalen fra juni.

Aftalen indeholder hovedsageligt præciseringer, nye mindre initiativer samt økonomi.

**AKUTINDSATSER OG
MILJØGARANTI**

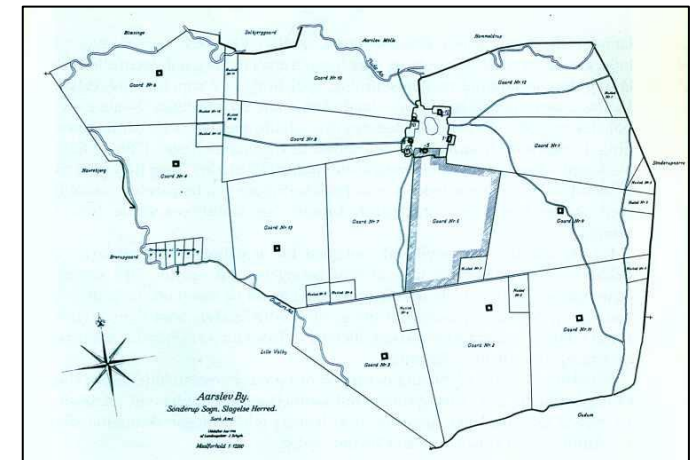
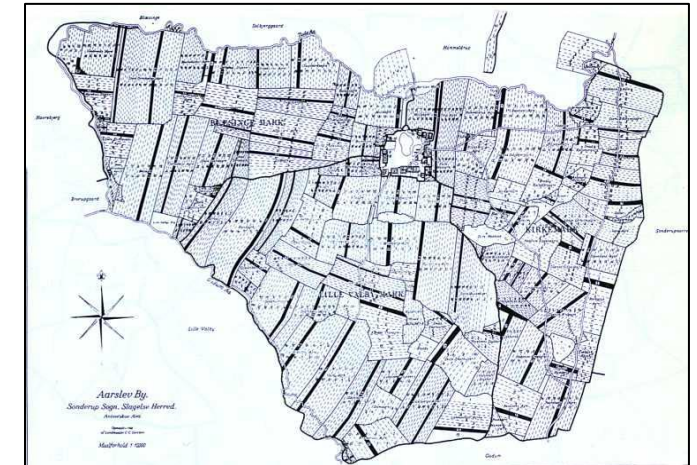

- Omlægningsplaner i 2025
- Danmarks Grønne Arealfond på knap 43 mia. kr. frem mod 2045
- Udtagning af 140.000 hektar kulstofholdige lavbundsjorder inkl. randarealer frem mod 2030
- Reduktion af 13.780 ton kvælstof frem mod 2027 (2030)
- 250.000 hektar ny skov frem mod 2045
- Mindst 20 pct. beskyttet og strengt beskyttet natur
- CO₂e-afgift på udledninger fra kulstofrige lavbundsjorder og husdyr
- Dyrevelfærd, økologi, spildevand
- Flere genbesøg af effekter/fremdrift

Grøn Trepert – en historisk landskabsændring

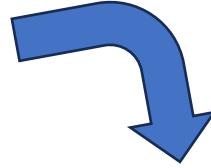
- Forbedre vores vandmiljø og reducere vores CO₂ udledning
- 40% mere skov end i dag. Mere natur. Restaurere vores ådale og moser
- Den største areal omlægning i DK siden udskiftningen i 1780'erne og frem
- Omstilling giver muligheder – men det er en stor opgave at få det gjort rigtigt.

Aftale om et Grønt Danmark

Aftale mellem regeringen,
Landbrug & Fødevarer,
Danmarks Naturfredningsforening,
Fødevareforbundet NNF,
Dansk Metal,
Dansk Industri og
Kommunernes Landsforening

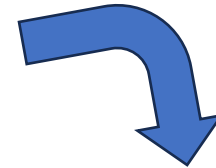
24. juni 2024

Aftale om Implementering af et Grønt Danmark

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet,
Venstre og Moderaterne),
Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det
Konservative Folkeparti og Radikale Venstre

18. november 2024

Rammeaftale mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL om
kommunernes opgaver i omlægningsindsatsen i medfør af
Aftale om et Grønt Danmark og Aftale om Implementering af et Grønt Danmark

13. december 2024

Rammeaftale – et par nedslag ift. tid og ressourcer

Tidsfrister for 2025

- Senest den 1. februar 2025 skal kommunerne meddele Ministeriet for Grøn Trepert og KL hvilken kommune, der varetager hhv. formandskabet og sekretariatsbetjeningen af den lokale trepart for hver af de 23 lokale treparter. Udgangspunktet er, at de nuværende formands- og sekretariatskommuner fortsætter.
- Senest den 1. februar 2025 skal kommunerne have oprettet den lokale trepart, inkl. udpegning af deltagere fra DN og L&F.
- Senest 1. juli 2025 skal den lokale trepart have oprettet de første skitseprojekter og være i færd med at udarbejde omlægningsplaner i it-systemet MARS.
- Senest i december 2025 skal kommunalbestyrelserne principvedtage arealomlægningsplanerne.

Økonomi og principper for fordeling af midler

Den samlede økonomiske ramme til kommunerne fremgår af *tabel 1*.

Tabel 1

Økonomisk ramme til kommunernes opgaver i medfør af Aftale om et Grønt Danmark og Aftale om Implementering af et Grønt Danmark

Mio. kr. (2025-pl)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2022-2032	2025-2032
Basisbevilling til alle kommuner ¹⁾	3,5	3,5	3,5	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	3,5	3,5	59,5	49,0
Drift af lokale treparter			8,5	17,0	17,0	17,0	17,0	10,0	10,0			96,5	88,0
<i>Heraf allerede afgivet tilsagn til kommunernes faciliterende lavbundsindsats fra tilskudsrunde i 2024</i>			8,5	17,0	8,5							34,0	25,5
Fordeling via N og CO ₂ ^{2),3)}				80,3	71,7	44,9	44,9	33,1	33,1	5,9	0,9	314,8	314,8
Risikopulje (administreret af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø)					2,5	2,5	2,5	2,5				10,0	10,0
Økonomisk ramme	3,5	3,5	12,0	104,3	98,2	71,4	71,4	52,6	50,1	9,4	4,4	480,8	461,8

Rammeaftalen - nedslag ift. opgaven

Mulige indsatser der kan indgå i omlægningsplanerne

- Kvælstofvådområder
- Skovrejsning
- Lavbundsprojekter
- Klima-lavbundsprojekter
- Ekstensivering
- Minivådområder
- Restaurering af ådale
- Øvrig permanent udtagning, fx naturområder

”De lokale treparters omlægningsplaner skal samlet være **fuldt dækkende planer for indfrielse af kvælstofindsatsbehovet** via arealomlægning, for at mindske behovet for markregulering, **og målet om udtagning af 140.000 ha lavbundsarealer inkl. randarealer på landsplan.**”

”Omlægningsplanerne er **dynamiske** og vil efter 2025 løbende skulle opdateres - nye projekter kan tilføjes, og eksisterende skitseprojekter kan erstattes med nye initiativer.”

Omlægningsplan skal tage hensyn til mere end bare kvælstof og klima

- Omlægningen skal reducere CO₂ udledningen og reducere tilførslen af næringsstoffer til Randers Fjord i så høj grad som muligt, men en række hensyn skal også tages i betragtning fx:
  - Naturhensyn – nærhed til eksisterende natur, korridorer, sammenhængende arealer
  - Drikkevandsbeskyttelse
  - Økologisk tilstand i vandløb
  - Placering af energianlæg
  - Fremtidig råstofindvinding
  - Udviklingsmuligheder for bysamfund
  - Kulturhistoriske landskaber og fortidsminder
  - Særlig værdifuld landbrugsjord

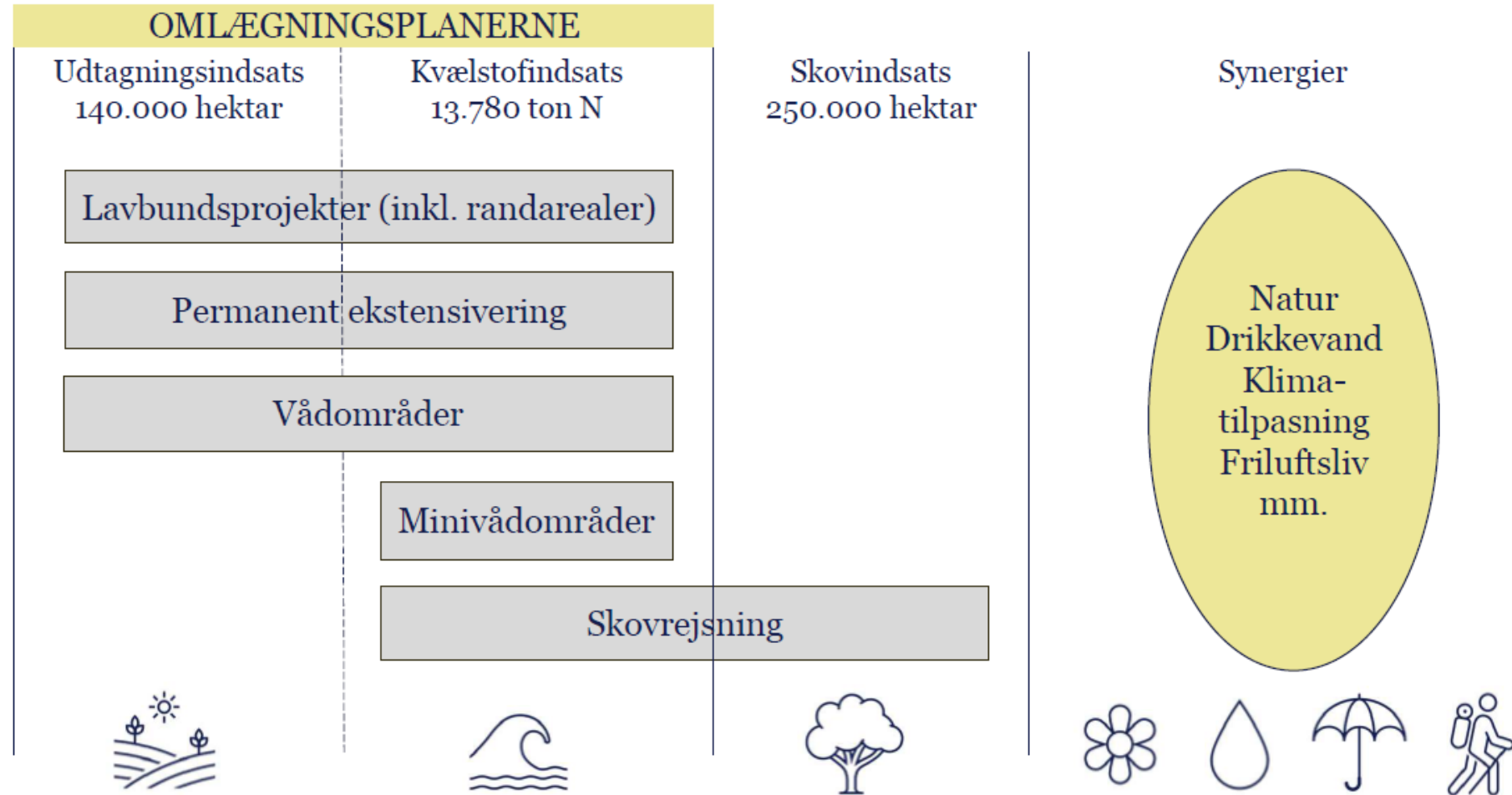
Det er her mulighederne ligger, men også de potentielle interessekonflikter

Hovedelementer i aftalen

Samspil mellem virkemidler i omlægningsplanerne

Multifunktionalitet

Multifunktionalitet betyder ikke, at man kan hvad som helst oven på hinanden

Vi skal placere det er har synergi oven på hinanden:

- Skov + Drikkevand + rekreativt
- Lavbund + Biodiversitet + Vandløb + Grønne korridorer

Der kan være konflikt mellem:

Biodiversitet | VE

Biodiversitet | Vådområder

Biodiversitet | Rekreativt

Drikkevand | VE

Tænk fremad – hvis vi ikke håndterer andre udfordringer som f.eks. drikkevand, naturgenopretningsforordningen etc. bliver der bare et nyt krav om at afgive areal fra landbruget i fremtiden

Det kan betyde, at vi nogen gange skal begrænse jagten på multifunktionalitet

Hvordan implementeres omlægningsplanen?

- Den indsats der allerede er i gang (vådområde- og lavbundsprojekter, permanent ekstensivering, minivådområder etc.) fortsætter
- Det er frivilligt at indgå i omlægningsprojekter (miljøgaranti)
- Lodsejere får compensation for at gå med i projekter – individuelt om det er attraktivt nok for den enkelte lodsejer
- Man skal have igangsat omlægningerne inden udgangen af 2027/2030

• Omlægningsplan i praksis

- Det er kommunerne der har opgaven. Det er i vidt omfang en planlægningsopgave i det åbne land
- Omlægningsplanen står uden for planhierarkiet men:
- I skal tilrette jeres kommuneplan efter omlægningsplanen

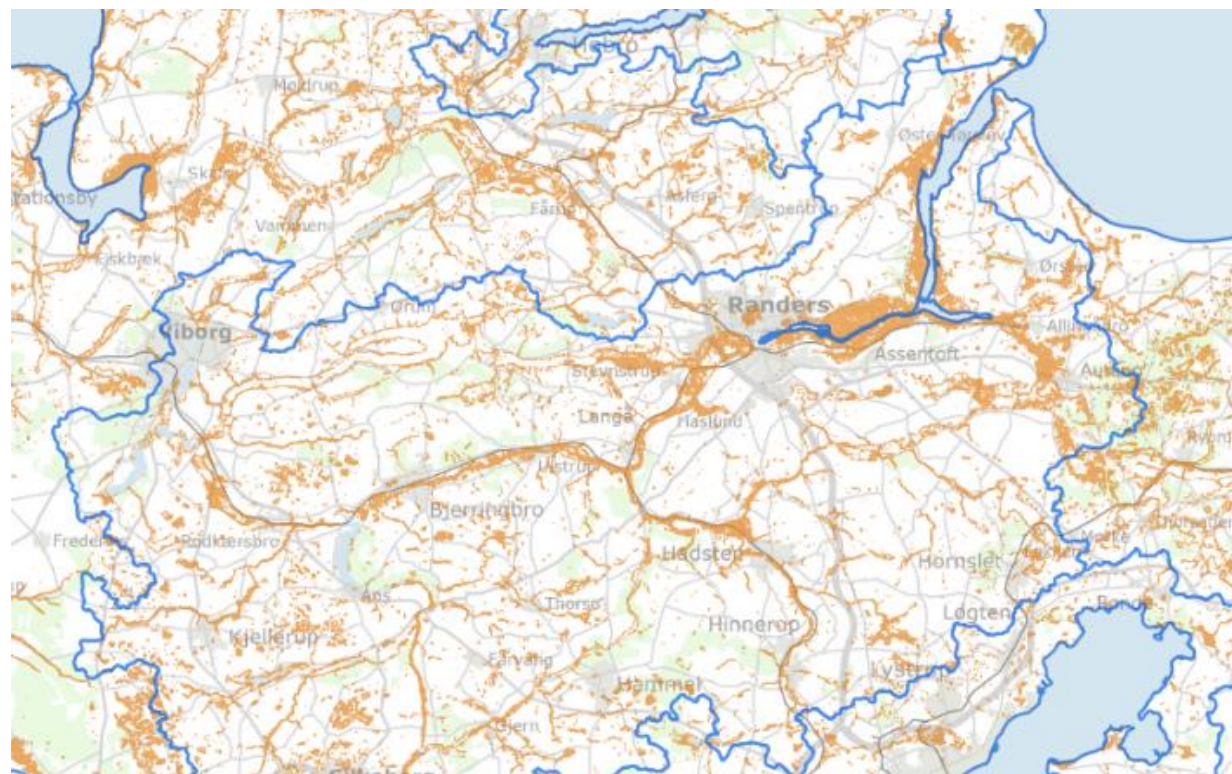
Vores opgave i Lokal Trepert Randers Fjord – lavbund/CO2

Opgørelse af kulstofrige lavbundsjord fordelt på lokale treparter

Hovedvandopland ID	Lokal trepart navn	Overlap med kulstofrige lavbundsJORDE [ha]
1.1	Nordlige Kattegat, Skagerrak	19663
1.10	Vadehavet	15282
1.11	Lillebælt/Jylland	5025
1.12	Lillebælt/Fyn	3035
1.13	Odense Fjord	3752
1.14	Storebælt	1805
1.15	Det Sydfynske Øhav	1819
1.2	Limfjorden	55578
1.3	Mariager Fjord	3305
1.4	Nisum Fjord	7188
1.5	Randers Fjord	16404
1.6	Djursland	8933
1.7	Århus Bugt	1511
1.8	Ringkøbing Fjord	16876
1.9	Horsens Fjord	1801
2.1	Kalundborg	8070
2.2	Isefjord og Roskilde Fjord	10885
2.3	Øresund	5887
2.4	Køge Bugt	2763
2.5	Smålandsfarvandet	13218
2.6	Østersøen	3955
3.1	Bornholm	81
4.1	Vidå-Kruså	13155

Vores opgave i Lokal Trepert Randers Fjord – lavbund/CO2

Det handler om ådalene...

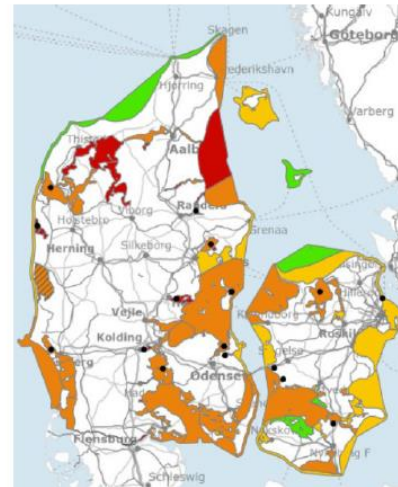
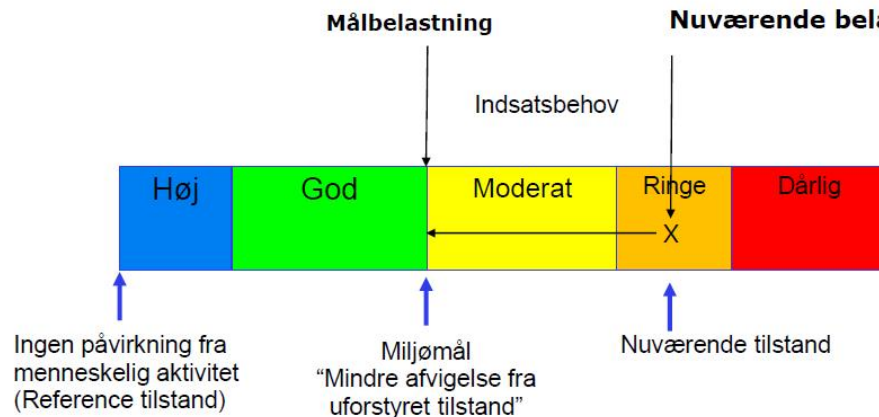

Vores opgave i Lokal Trepert Randers Fjord - kvælstof

- Fra udkast til vandområdeplanerne:

Hvordan opnår vi mindst "god økologisk tilstand"?

			CAP	Markregulering og udtagningsindsats*	
	Baseline-belastning	Fordelt indsatsbehov, jf. bilag 1.1	CAP, sum af effekter	Foreløbig indregning af markregulering (6.500 ton N)*	Foreløbig indregning af udtagningsindsats*
	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år	Ton N/år
1,3	2.433,7	348,9	63,5	285,4	
1,6	233,2	23,6	4,3	19,3	
1,6	105,2		4,3		

Vådområder og Lavbund – et groft estimat

Kvælstof

For at fjerne 300 tons N (60 kg N/ha): 5000 ha vådområder.

Ca. 20 projekter a 250 ha

Lavbundsarealer

Potentielle 16.404 ha.

Ca. 65 projekter a 250 ha.

MARS normtal

- 40 kg N / ha Lavbundsarealer
- 90 kg N / ha Vådområdeprojekter

Erfaringstal...

Miljøgaranti

3. Planperiode indtil nu

2 lavbundsprojekter (401 ha) under gennemførelse

3 N-vådområdeprojekter (568ha) under forundersøgelse

5 lavbundsprojekter (1.030ha) under forundersøgelse

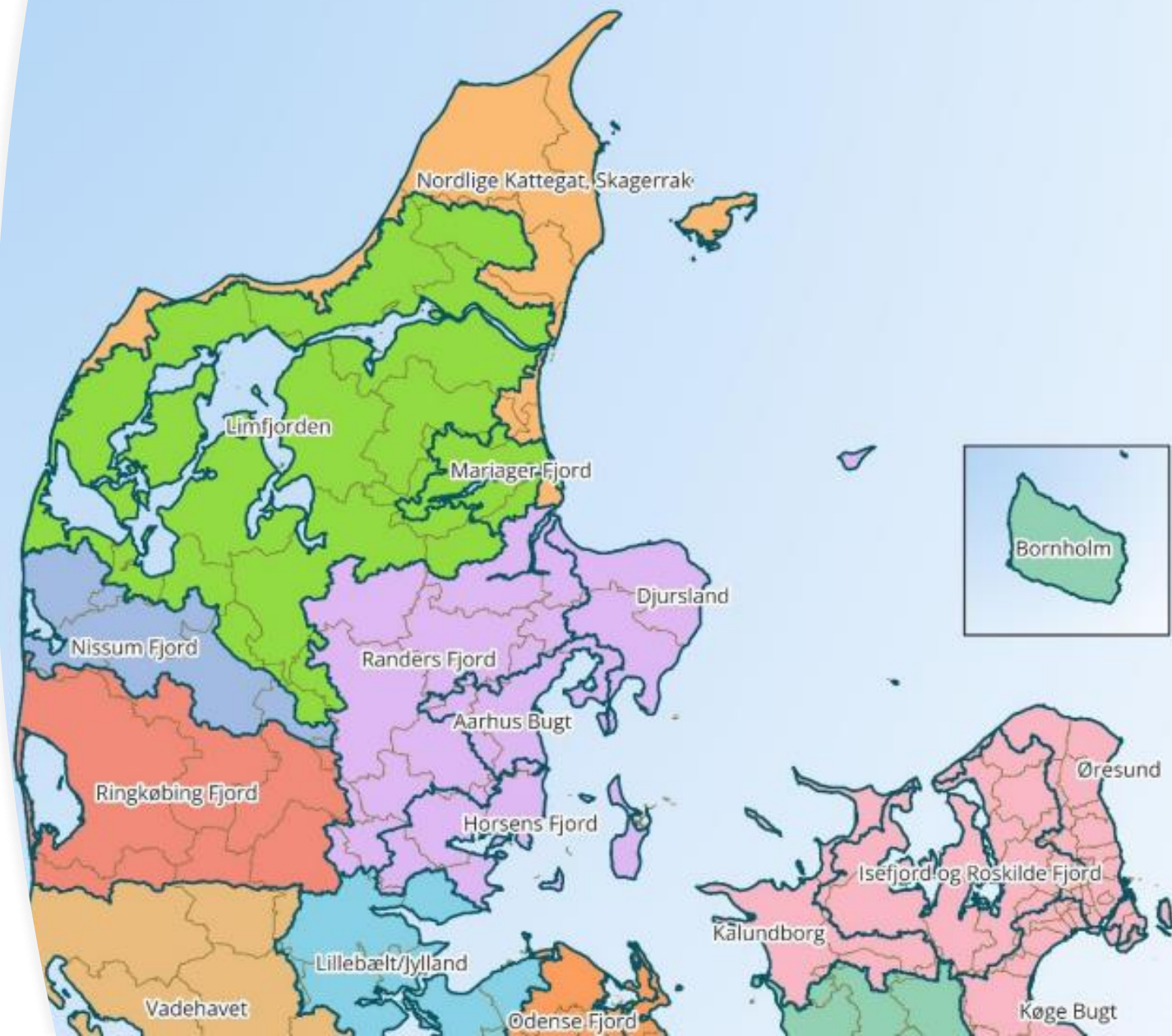
I alt 1.999ha (10 projekter). Gns. 200 ha.

Siden 2013: 27 projekter Gns. 90 ha

Punkt 3. Stillingtagen til forslag til forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord

Bilag C

LOKALE TREPARTER & GRUPPER

Forretningsorden - nedslag

§6.

Lokal Trepert Randers Fjord er sammensat af:

- 1-2 politisk udpegede repræsentanter for hver af kommunerne i oplandet, samt 1 teknisk bisidder pr. kommune
- 2 repræsentanter for lokale landbrugsorganisationer, samt mulighed for 1 teknisk bisidder
- 2 repræsentanter for lokale afdelinger af Danmarks Naturfredningsforening, samt mulighed for 1 teknisk bisidder
- 1 repræsentant for Naturstyrelsen, med mulighed for 1 teknisk bisidder

Der kan udpeges suppleanter for de politisk udpegede medlemmer, som deltager ved forfald fra det udpegede medlems side.

De tekniske bisiddere deltager på møderne som tilhørere.

For at sikre kontinuitet og fremdrift henstilles det at medlemmerne alle prioriterer deltagelse på alle møder.

På møderne deltager desuden 1-2 medarbejdere fra formandskommunen og 1-2 medarbejdere fra sekretariatskommunen.

Forretningsorden - nedslag

§8.

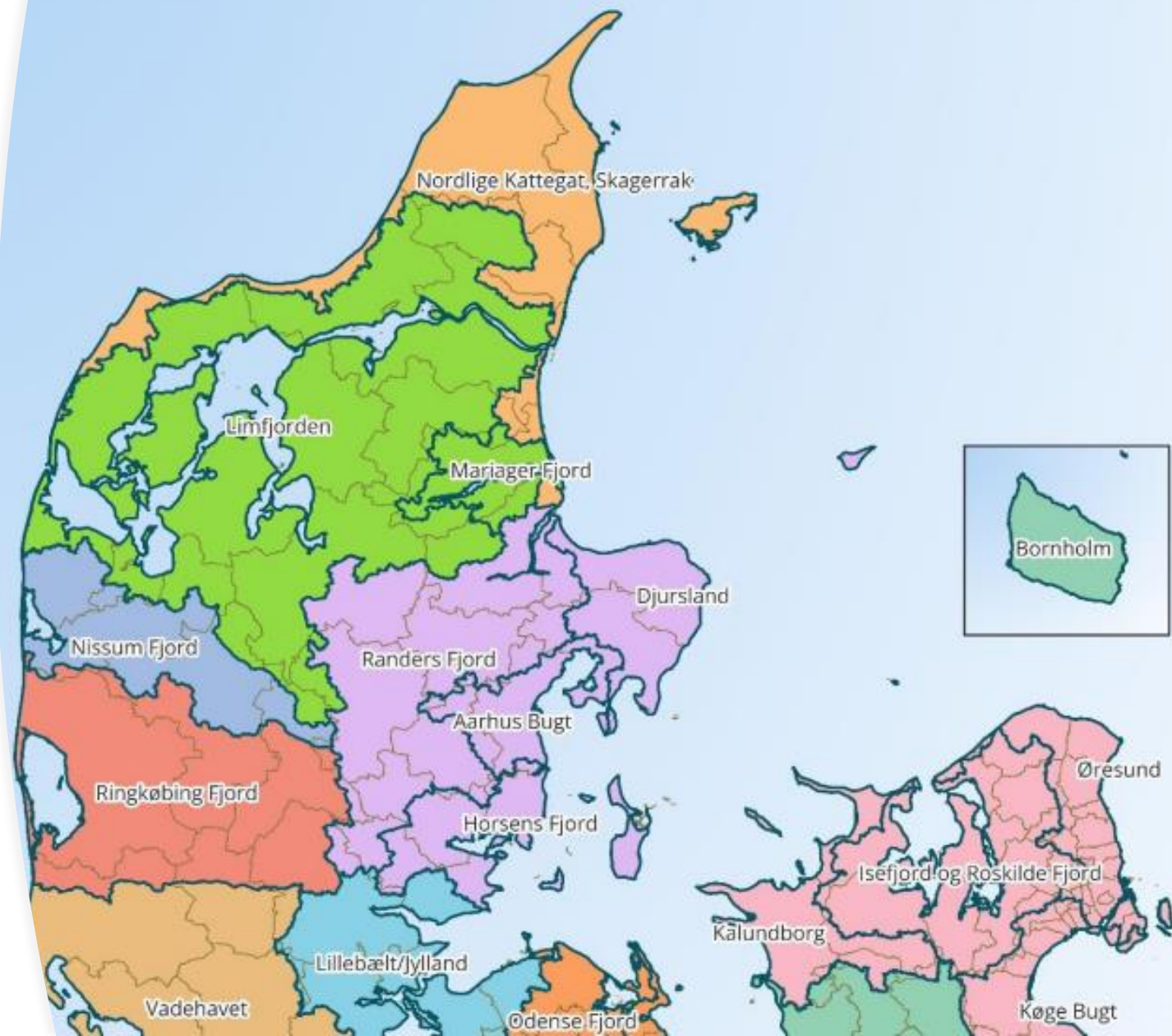
Udarbejdelse og løbende opdatering af den samlede omlægningsplan for Randers Fjord-oplandet søges fastlagt ved konsensus, med henblik på enstemmigt at kunne indstille planen til kommunernes endelige principgodkendelse af de dele der vedrører egen kommune.

§9.

Forpersonen for Lokal Trepert Randers Fjord vælges af og blandt de kommunalt udpegede repræsentanter. Hver kommune har én stemme. Der kan vælges en næstforperson der kan træde til, hvis forpersonen er forhindret.

Punkt 4. Konstituering af Lokal Trepert Randers Fjord

LOKALE TREPARTER & GRUPPER

Valg

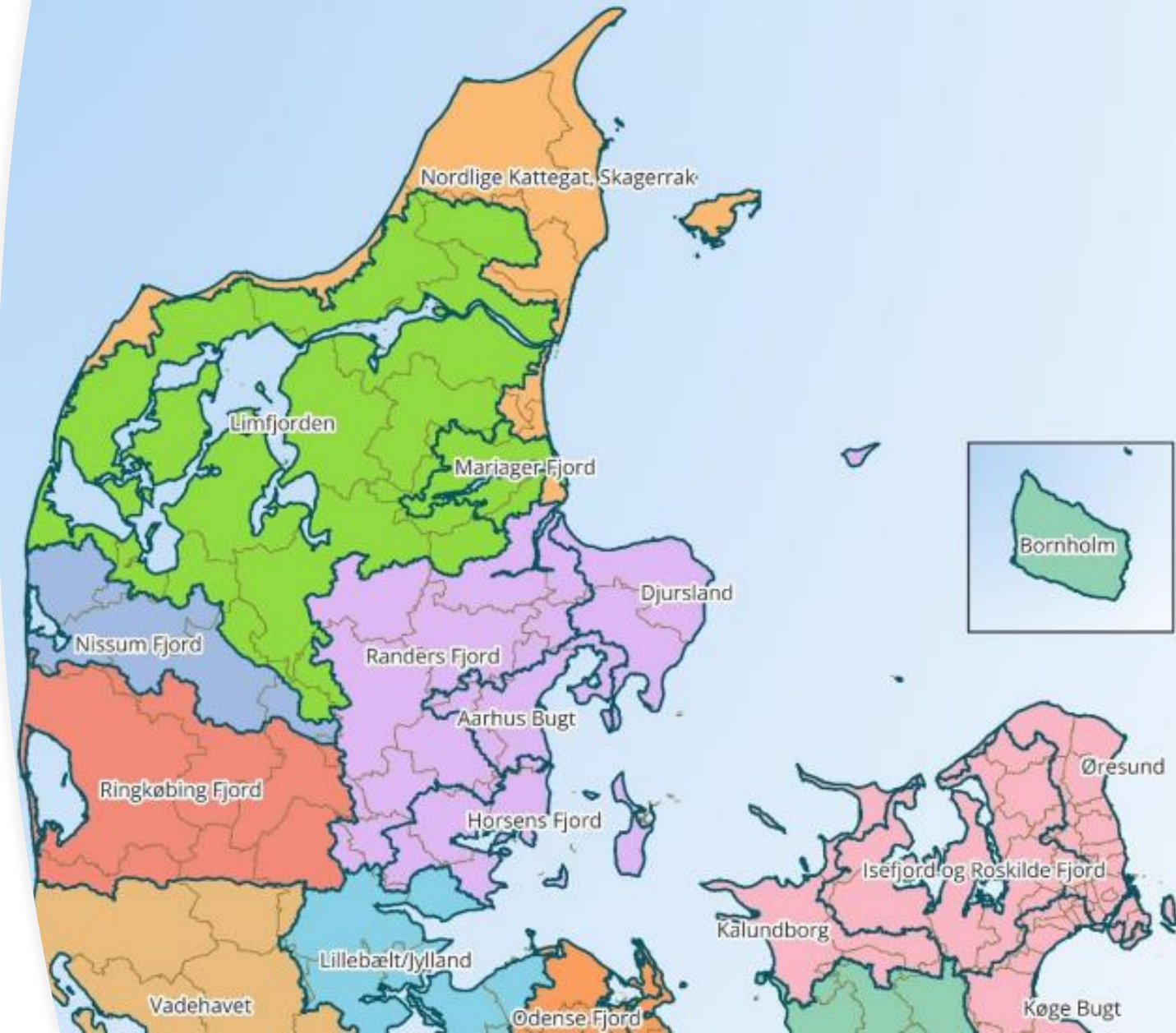
Jf. netop tiltrådte forretningsorden skal der vælges:

1 forperson

Evt. 1 næstforperson

LOKALE TREPARTER & GRUPPER

Pause

Punkt 5. Drøftelse af fællesprincipper, arbejdsform og mødeplan

Bilag D

LOKALE TREPARTER & GRUPP

Forslag fra sekretariatet til rammer for arbejdet med lokal trepart

- Statslige mål og principper:
  - Det fremgår af Rammeaftale mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL at *"Omlægningsplanerne skal vise vejen til målfrielse af kvælstof- og lavbundsindsatsen"*.
  - Kvælstofindsatsbehovet knyttet til udtagningsindsatsen i oplandet til Randers Fjord er, i udkastet til vandområdeplaner 372,5 ton N/år. Effekten af CAPordninger (EU's landbrugspolitik) forventes at være i alt 67,8 ton N/år, hvorefter 304,7 ton N/år er tilbage til fordeling på udtagningsindsatser og markregulering.
  - Hele dette indsatsbehov efter CAP er i udkastet til områdeplaner foreløbig indregnet som markregulering.

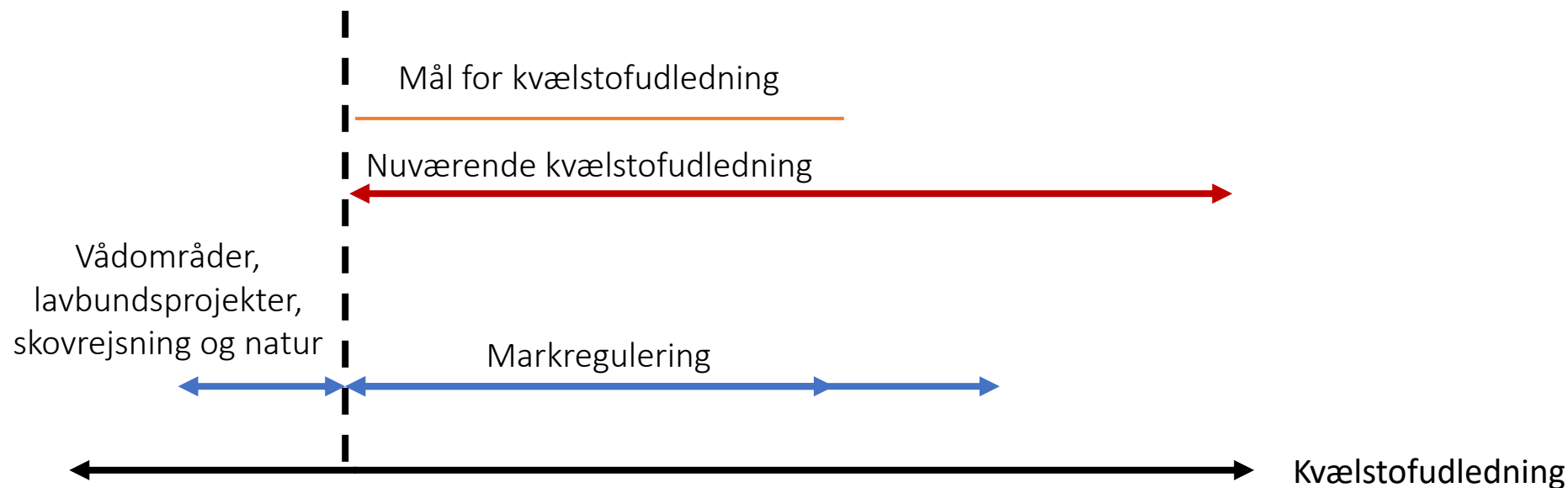
		CAP	Markregulering og udtagningsindsats*	
	Fordelt indsatsbehov, jf. bilag 1.1	CAP, sum af effekter	Foreløbig indregning af markregulering (6.500 ton N)*	Foreløbig indregning af udtagningsindsats*
	Ton N/år		Ton N/år	Ton N/år
7	348,9	63,5	285,4	
2	23,6	4,3	19,3	

Forslag fra sekretariatet til rammer for arbejdet med lokal trepart

- Statslige mål og principper:

- Det fremgår imidlertid også af rammeaftalen at: *"Omlægningsplanerne skal samlet være fuldt dækkende planer for indfrielse af kvælstofindsatsbehovet via arealomlægning, for at mindske behovet for markregulering, og målet om udtagning af 140.000 ha lavbundsarealer inkl. randarealer på landsplan."* Samtidig fremgår det af Aftale om Implementering af et Grønt Danmark at: *"I områder uden et kvælstofindsatsbehov vil det være muligt at søge ind i ordninger for skovrejsning og udtag af lavbundslande...De lokale treparter vil også have mulighed for at anvise potentialer for store sammenhængende naturområder."*
- På denne baggrund er der **et råderum i oplandet til Randers Fjord, hvad angår kvælstofsindsatsen under Grøn Trepert:**
  - I den **ene ende af råderummet** er muligheden for ikke at gennemføre kvælstofsindsatser med kollektive virkemidler, og afvente markreguleringen, jf. udkastet til områdeplaner, hvor kvælstofsindsatsbehovet foreløbig er indregnet som markregulering.
  - I den **anden ende af råderummet** er muligheden for at gennemføre kvælstofsindsatser via udtag af lavbundslande, etablering af kvælstofvådområder, skovrejsning eller skabelse af større sammenhængende naturområder, for at mindske eller helt fjerne behovet for markregulering."

Skærpet miljøgaranti i praksis

Jo flere vådområder, lavbundsprojekter, skovrejsning og natur, jo mindre markregulering på bedrifterne i oplandet.

Alle lodsejere i oplandet får nytte af kollektive virkemidler.

Forslag fra sekretariatet til overordnede principper

Det anbefales at udarbejde omlægningsplanen for Randers Fjord oplandet efter følgende overordnede principper:

- A. Arbejdet **bygger videre på allerede igangsatte udtagningsindsatser**, hvad angår såvel CO₂ som kvælstof.
- B. **Binding af CO₂ og reduktion af kvælstofudledning er det styrende** for indsatsen med omlægningsplanerne – største effekter pr. ha prioriteres højest.
- C. Arbejdet skal, i højest mulige omfang, over kommunegrænser og under hensyntagen til indsatskravene ift. CO₂ og kvælstof, fremme en sammenhængende indsats for miljø, klima og natur. **Synergieffekter skal aktivt søges.**
- D. Arbejdet **sammentænkes med den eksisterende lokale planlægning** indenfor og over kommunegrænserne, herunder f.eks. GudenåPlanen.

Forslag fra sekretariatet til prioriterede kriterier i udarbejdelse af omlægningsplan

1. Udtagning af lavbundslande.

Mulighederne for udtagning af lavbundsland i oplandet, i form af realiserbare projekter*, udnyttes i videst muligt omfang

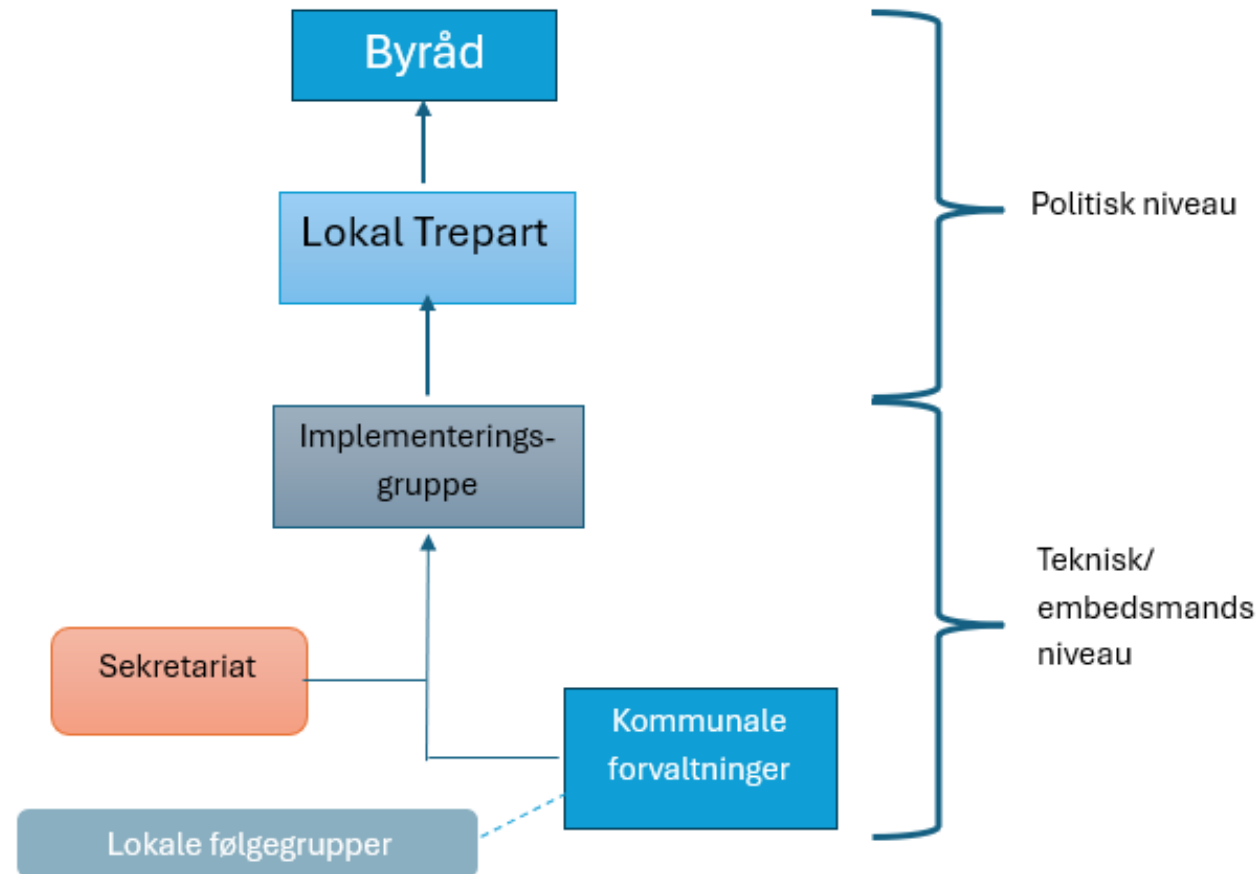
2. Realisering af det fulde kvælstofindsatsbehov ved arealomlægning.

På baggrund af den beregnede kvælstofeffekt af udtagning af lavbundslande fastlægges behov for eventuel yderligere udtagning af landbrugsland. Udtagningen i form af realiserbare projekter skal ske i følgende prioriterede rækkefølge:

- Udtagning af resterende arealer i ådale
- Udtagning af højjord

*Ved realiserbare projekter forstås her projekter, der kan finansieres af eksisterende tilskudsordninger (permanent ekstensivering; vådområder-, lavbundsprojekter og klima- lavbundsprojekter; minivådområder; klimaskov; sammenbinding af eksisterende natur; helhedsprojekter; etc.) og evt. nye muligheder opstået i forbindelse med Grøn Trepert

Organisation fortsat:

- **Byrådene:** Den endeligt besluttende myndighed, hvad angår den enkelte kommunes omlægningsplan.
- **Lokal Trepert:** Beslutter en koordineret indstilling fra vandoplandet til byrådene ud fra en samlet omlægningsplan.
- **Implementeringsgruppe:** Tværgående indstillende/besluttende organ på embedsmandsniveau. Kommuner, landbruget, naturorganisationer og Naturstyrelsen er repræsenteret i gruppen.
- **Sekretariat:** Faglig kerne-enhed, der udarbejder de faglige oplæg til de øvrige lag. Sikrer den faglige sammenhæng på tværs af oplandskommunerne. Ansvarlig for at kvalitetssikre data i MARS ud fra kommunernes arbejde i systemet. Lægger data ind i MARS på projekter over kommunegrænser i samarbejde med relevante kommuner.
- **Kommunale forvaltninger:** Arbejder med MARS indenfor egne kommunegrænser, og involverer i den forbindelse i relevant omfang lodsejere. Udarbejder dagsordenspunkter til udvalg og byråd i egen kommune.
- **Evt. Lokale følgegrupper:** Hver kommune kan efter ønske og behov etablere lokale følgegrupper, evt via Det Grønne Råd eller andre fora.

Teknikergruppe

- Vi har udover Implementeringsgruppen (ledere eller teknikere med ledelsesmæssigt mandat) en tekniker-gruppe
- Koordinerer og harmoniserer arbejdet på tværs
- En velkendt og velafprøvet arbejdsform fra VOS Randers Fjord.

Roller og opgaver for formands- og sekretariatskommuner

Formandskommune:

- Har ansvaret for at drive arbejdet i treparten, herunder at sikre den løbende fremdrift i trepartens arbejde
- Stiller en politisk forperson til rådighed, der leder møderne, samt evt. øvrigt politisk benarbejde
- Stiller med en administrativ repræsentant til møderne i Taskforce for Arealudtag

Roller og opgaver for formands- og sekretariatskommuner

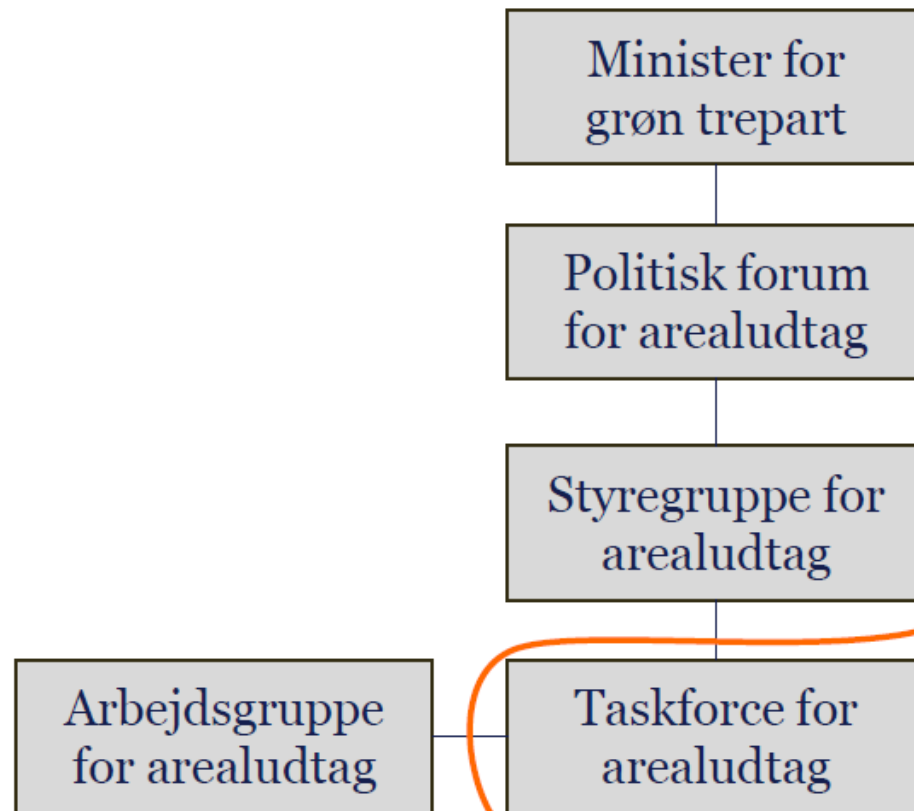
Sekretariatskommune:

- Står for sekretariatsbetjening af den lokale trepart, og den tværgående koordinering
- Har ansvar for at betjene forpersonen
- Deltager med sekretariatsmedarbejdere i møderne (står for det praktiske, referat m.v.)
- Står som udgangspunkt også for sekretariatsbetjening af eventuelle teknikergupper
- Stiller med en administrativ repræsentant til møderne i Taskforce for Arealudtag

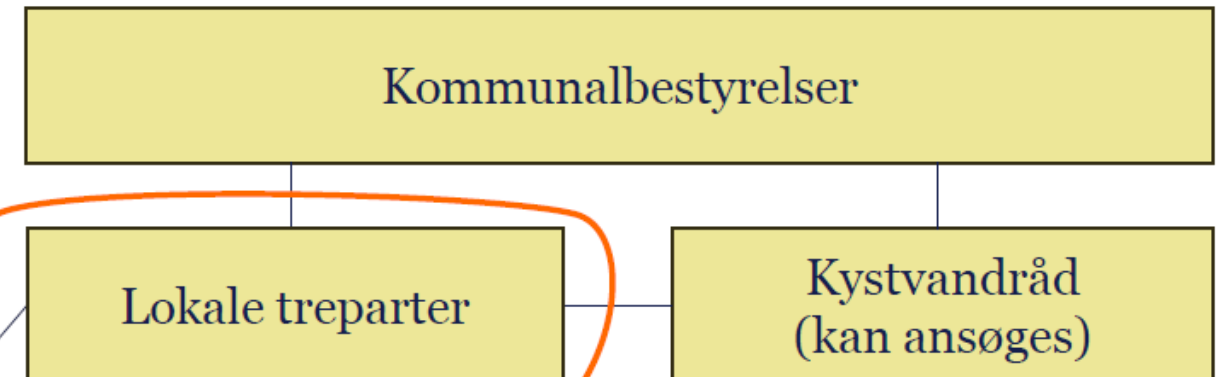

Organisering af omlægningsindsatsen

NATIONAL ORGANISERING

LOKAL ORGANISERING

Taskforce for arealudtag

- Opgave: At håndtere meldinger til Ministeriet for Grøn Trepert om barrierer og udfordringer
- Fysiske møder 1 gang om måneden, med mulighed for online deltagelse
- Opdeling på tre geografiske områder
- Formands- og sekretariatskommune deltager med hver én embedsperson
- Første møde i uge 9
- Vi har forespurgt på muligheden for at få Aarhus Bugt og Horsens Fjord med i Gruppe C

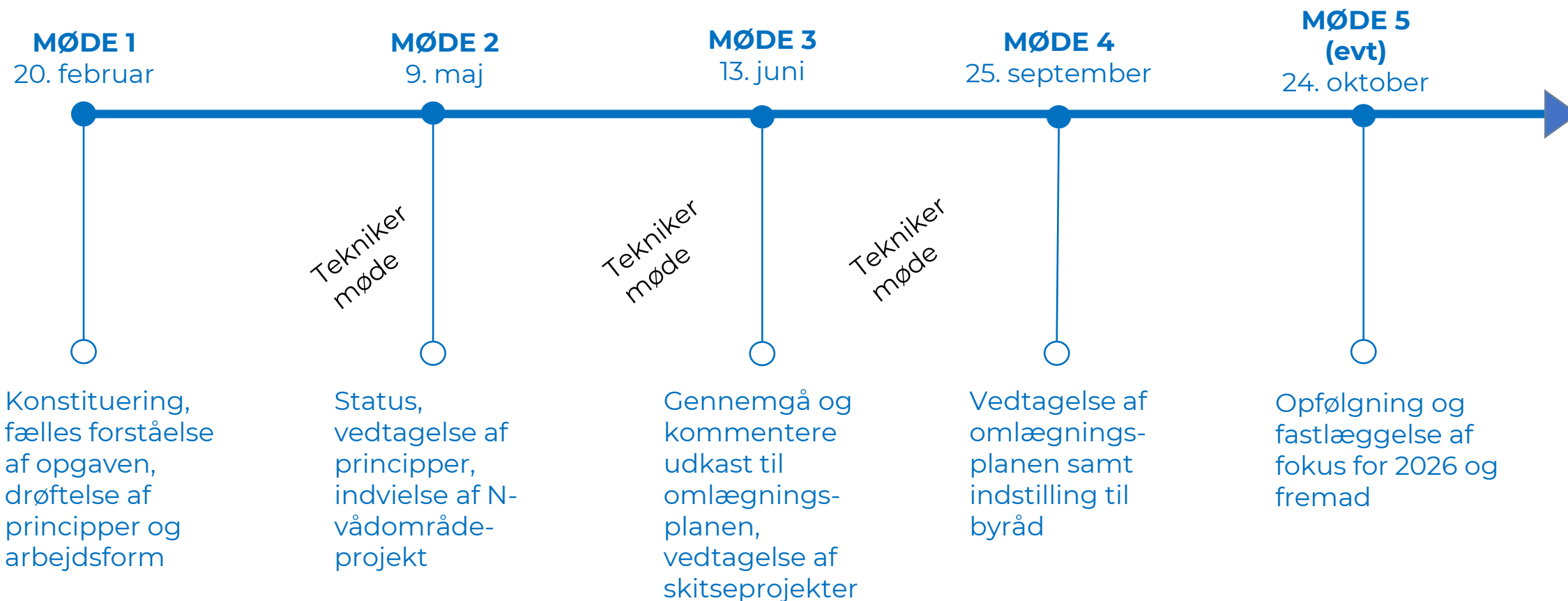
Forslag til geografisk fordeling:

Gruppe A - Østdanmark	Gruppe B - Syddanmark	Gruppe C - Norddanmark
2.1 Kalundborg	1.7 Aarhus Bugt	1.1 Nordlige Kattegat, Skagerak
2.2 Isefjord og Roskilde Fjord	1.9 Horsens Fjord	1.2 Limfjorden
2.3 Øresund	1.10 Vadehavet	1.3 Mariager Fjord
2.4 Køge Bugt	1.11 Lillebælt/Jylland	1.4 Nissum Fjord
2.5 Smålandsfarvandet	1.12 Lillebælt/Fyn	1.5 Randers Fjord
2.6 Østersøen	1.13 Odense Fjord	1.6 Djursland
3.1 Bornholm	1.14 Storebælt	1.8 Ringkøbing Fjord
	1.15 Det Sydfynske Øhav	
	4.1 Vidå-Kruså	

Arbejdsform

- Lokal Trepert-sekretariatet er den faglige kerneenhed, der udarbejder de faglige oplæg til Implementeringsgruppen, de kommunale forvaltninger, Lokal Trepert og i sidste ende byrådenes beslutninger.
- Lokal Trepert-sekretariatets oplæg suppleres med relevant lokal faglig viden fra de kommunale forvaltninger, udtagningskonsulenterne og Naturstyrelsen via teknikergruppen
- Forinden forelæggelse til beslutning er oplæggene drøftet og godkendt i Implementeringsgruppen som en samlet indstilling fra oplandet til Lokal Trepert
- Indstillinger til byrådene udarbejdes på grundlag af oplæg fra Lokal Trepert-sekretariatet (godkendt af Implementeringsgruppen) til de kommunale forvaltninger

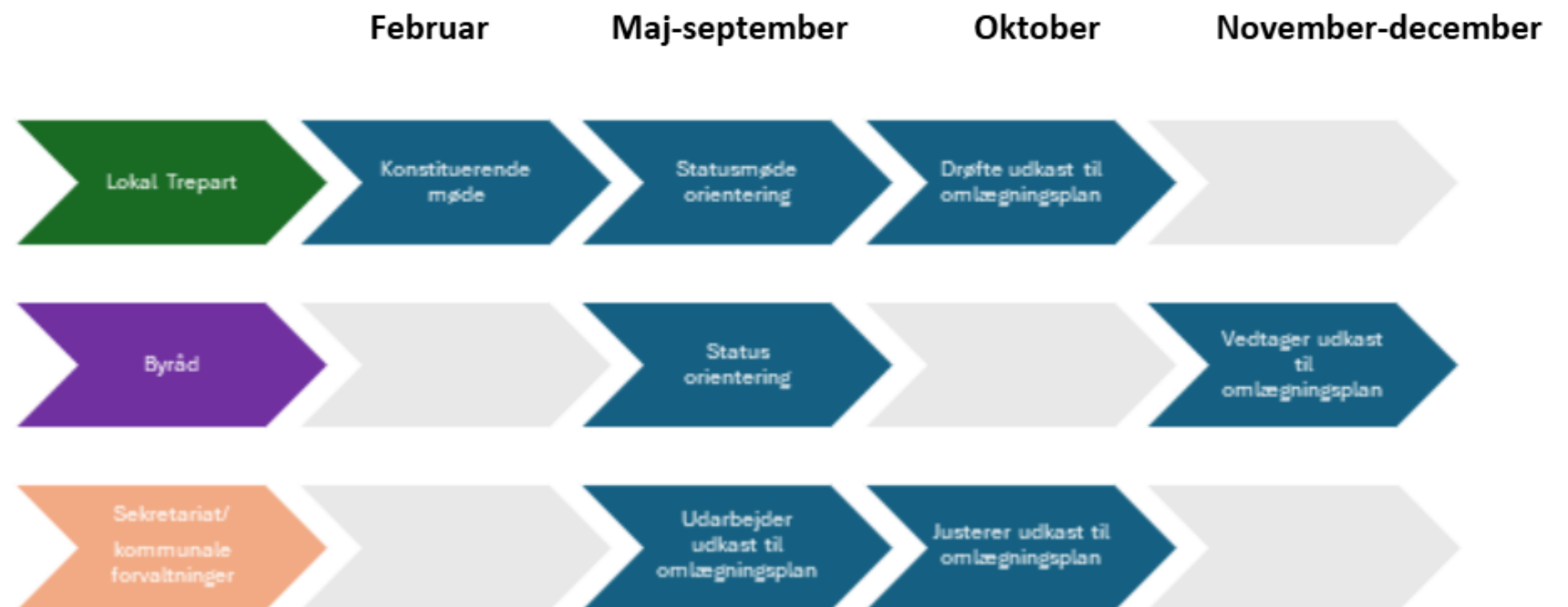
Fokusområder for møderne i den lokale trepart 2025

← Gennemgående fokus på implementering af projekter →

Mødeplan -
så er det
frem med
kalenderen

PROCES OG TIDSPLAN 2025

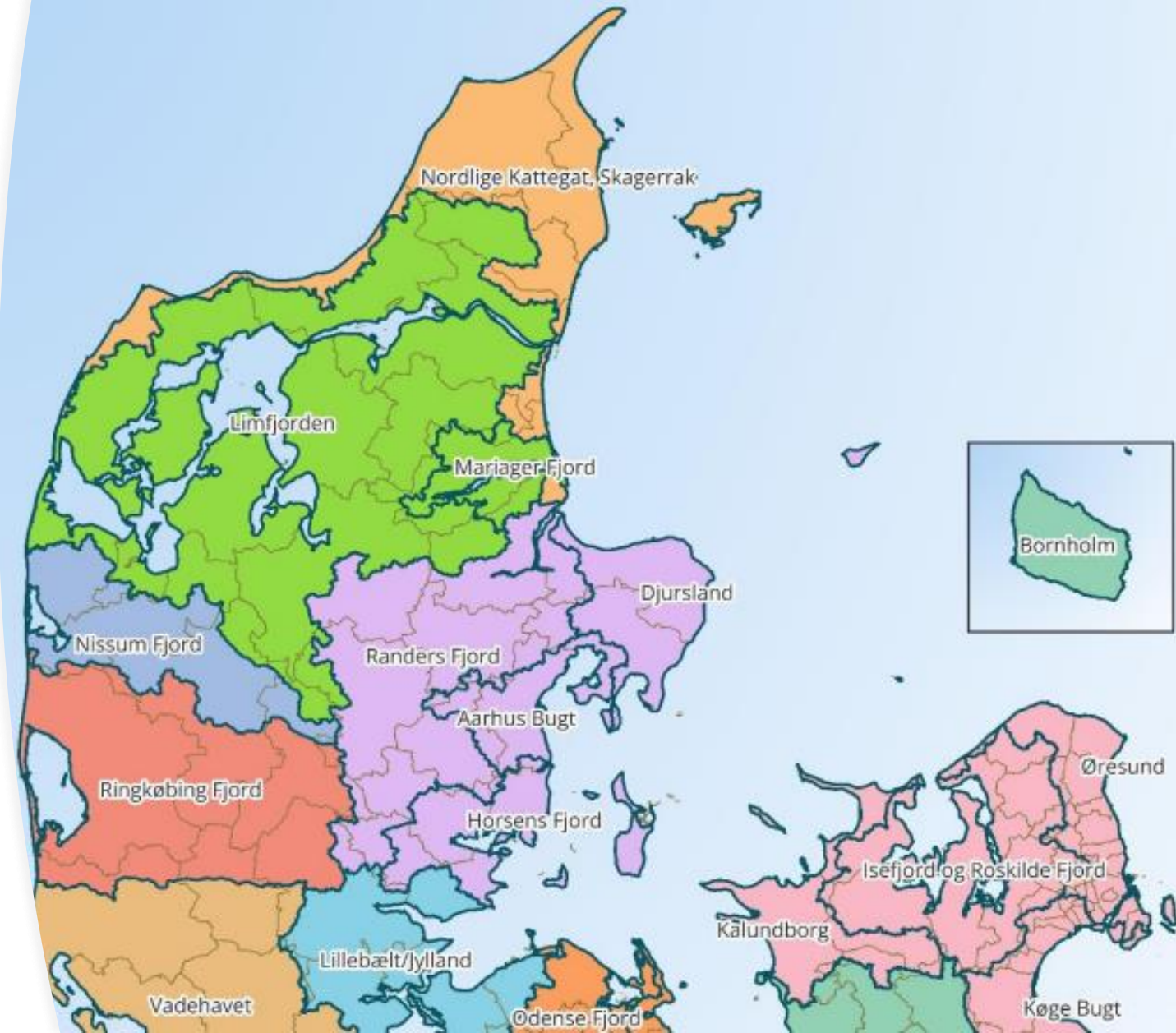

LOKALE TREPARTER & GRUPPER

Punkt 6. Eventuelt

Komponent kursus
Forespørgsel spørgeskema

Evt. ønsker til næste møde?

Forretningsorden for Lokal Trepert Randers Fjord

Lokal Trepert Randers Fjord er et samarbejde mellem kommunerne i oplandet til Randers Fjord, Naturstyrelsen, repræsentanter fra lokale landbrugsorganisationer og repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforening.

Lokal Trepert Randers Fjord er nedsat i medfør af ”Rammeaftale mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL om kommunernes opgaver i omlægningsindsatsen i medfør af Aftale om et Grønt Danmark og Aftale om Implementeringen af et Grønt Danmark” af 13. december 2024.

Lokal Trepert Randers Fjord sekretariatsbetjenes af afdelingslederen og medarbejdere i Viborg Kommune, Teknik og Miljø, Natur og Vand.

Opgaven

§1.

Den lokale trepart skal drøfte, koordinere og tænke i helheder på tværs af oplandet, med henblik på udarbejdelse af den samlede Omlægningsplan for oplandet til Randers Fjord inden udgangen af 2025.

Arbejdet i den lokale trepart koordineres med Gudenåkomitéens arbejde med Gudenåplanen, med henblik på at skabe størst mulig synergi.

Dagsordener

§2.

Dagsordenen for Lokal Trepert Randers Fjords møder udarbejdes af formandskabet i samarbejde med Sekretariatet og på baggrund af dialog med Implementeringsgruppen og Teknikergruppen.

§3.

Den lokale trepart kan på hvert møde, indenfor rammerne af ”Rammer for arbejdet i Lokal Trepert Randers Fjord” foreslå emner til dagsordenen for det næste møde.

§4

Dagsordenen til et møde i Lokal Trepert Randers Fjord tilstræbes udsendt senest 7 dage før mødets afholdelse og godkendes som første punkt på trepartens møder.

§5.

Dagsordenen til møder gøres offentligt tilgængelig på Viborg Kommunes hjemmeside og Gudenåkomiteens hjemmeside, samtidig med den udsendes til medlemmerne af Lokal Trepert Randers Fjord.

Mødeaktivitet

§6.

Lokal Trepert Randers Fjord er sammensat af:

- 1-2 politisk udpegede repræsentanter for hver af kommunerne i oplandet, med mulighed for 1 teknisk bisidder pr. kommune
- 2 repræsentanter for lokale landbrugsorganisationer, med mulighed for 1 teknisk bisidder
- 2 repræsentanter for lokale afdelinger af Danmarks Naturfredningsforening, med mulighed for 1 teknisk bisidder
- 1 repræsentant for Naturstyrelsen, med mulighed for 1 teknisk bisidder

Der kan udpeges suppleanter for de politisk udpegede medlemmer, som deltager ved forfald fra det udpegede medlems side. Der kan udpeges 1 suppleant pr. part. Suppleanter for kommuner skal være valgte kommunalbestyrelsesmedlemmer.

For at sikre kontinuitet og fremdrift henstilles det at medlemmerne alle prioriterer deltagelse på alle møder.

De tekniske bisiddere deltager på møderne som tilhørere. På møderne deltager desuden repræsentanter for sekretariatskommunen og formandskabskommunerne. Endelig kan indbudte eksperter mm. i relevant omfang deltage i møderne.

§7.

Den lokale trepart løser sine opgaver gennem afholdelse af møder, efter en mødeplan godkendt af den lokale trepart. Antallet af møder forventes at være 4-6 møder årligt, dog med forbehold for ændringer betinget af fremdriften i opgaven.

§8.

Udarbejdelse og løbende opdatering af den samlede omlægningsplan for Randers Fjord-oplandet søges fastlagt ved konsensus, med henblik på enstemmigt at kunne indstille planen til kommunernes endelige principgodkendelse af de dele der vedrører egen kommune.

§9.

Forpersonen og næstforpersonen for Lokal Trepert Randers Fjord vælges af og blandt de kommunalt udpegede repræsentanter. Hver kommune har én stemme. Næstforpersonen kan træde til, hvis forpersonen er forhindret.

§10.

Møderne i Lokal Trepert Randers Fjord afholdes som fysiske møder på lokaliteter i oplandet.

Hvis der er behov for ekstraordinære møder, kan formandskabet indkalde hertil, herunder som online møder.

§11.

Der gives på møderne i treparten mandat til formandskabet til at agere på vegne af Lokal Trepert Randers Fjord mellem møderne.

Trepartens medlemmer kan alene referere egne synspunkter og udtalelser fra møderne. Sekretariatet udtaler sig alene om faktuelle forhold og administrative og faglige vurderinger.

Referater

§12.

Beslutningerne i Lokal Trepert Randers Fjord optages i et referat. Referatet udarbejdes af Sekretariatet og godkendes, forinden udsendelse til trepartens medlemmer, af formandskabet.

Referatet tilstræbes udsendt og offentliggjort senest 7 dage efter mødets afholdelse. På hvert efterfølgende møde optages et punkt om godkendelse af forrige mødes referat.

Høring og vejledning af byråd

§13.

Sager behandlet i Lokal Trepert Randers Fjord, der ønskes sendt i høring eller overgivet til videre behandling i kommunerne, herunder endeligt forslag til den samlede omlægningsplan for oplandet, fremsendes af Sekretariatet til kommunernes fagforvaltninger på baggrund af indstilling fra Lokal Trepert Randers Fjord.

§14.

Kommuner fra oplandet til Randers Fjord har ret til at beslutte at lade sig repræsentere udelukkende administrativt, under forudsætning af de øvrige kommuners accept.

Sekretariatet holder kommuner, der ikke er repræsenteret, opdateret gennem udsendelse af dagsorden og referater til administrative kontaktpersoner.

Uanset om en kommune er repræsenteret i Lokal Trepert Randers Fjord og deltager aktivt i møderne eller ej, har alle kommuner i oplandet pligt til at bidrage til omlægningsplanen for Randers Fjord i relevant omfang, i overensstemmelse med de nationale rammer og "Rammer for arbejdet i Lokal Trepert Randers Fjord".

Ikrafttræden og ændring

§15.

Forretningsordenen træder i kraft efter godkendelse på det konstituerende møde i Lokal Trepert Randers Fjord den 20. februar 2025, med tilretninger aftalt på mødet.

§16.

Ændring af forretningsordenen efter godkendelse kan ske på et efterfølgende møde, når forslag fremsendes på forhånd og mindst 2/3 af de fremmødte medlemmer stemmer herfor.